

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMÉGYESI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMÉGYESI JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMÉGYESI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYESI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

FŐSZERKESZTŐK:

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérrért, más hirdetések előző árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

Dr Gyarmathy Dezső,
földbírtokos.

Dr Hinléder Fels Ernő,
orsz. képviselő.

Dr Kállay Tamás,
orsz. képviselő.

Dr Pál Ernő,
ügyvéd.

Dr Viola Sándor,
ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: **Fülei Sz. Lajos.**

Az ipar és kereskedés jövője.

— Az O. M. K. E. közgyűléséből. —

Egy kiváló francia államférfi azt mondja, hogy Franciaország története osztályharcok története. Kisebbségi megszorítással sok igazságot fejez ki ez a mondás minden nemzetnek, tehát a magyarnak a történetére vonatkozólag is. Bárki meggyőződhet róla, aki a nemzet történetét az okok után kutató szemmel olvassatja. Vannak nagy, fenséges történelmi mozzanatok, amikor elnémul az osztályharc fegyverének zaja; csakhogy a nemzetek történetét nem csupán a kiemelkedő, az egész népet lelkét megihlető nagy történelmi események képezik, hanem a nemzet életére, sőt megélhetésére tartozó apróbb eseményeknek szakadatlan sora is. S ezeknél már könnyű felismerni az egyének és osztályok érvényesülésre törekvő harcát.

E harcok sohasem szünetelnek. Napjainkban nálunk agrárius, merkantilista, szocialista stb. névvel nevezik a küzdő csoportokat. A küzdő irányzatoknak célja az osztályok gazdasági és társadalmi érvényesülésének biztosítása a többi osztályokkal együtt a mennyiben lehet, de ellenőkre is, ha kell. Mindegyik küzdő csoport társadalmi és politikai súlyra törekszik, hogy érdekeit, melyeket a köz érdekeinek is hirdeti (s ebben bizonyos határig mindeniknek igaza is van) megóvhassa, esetleg más osztályok érdekei fölé emelhesse.

Az „állam“ elvileg pártatlan szemlélője e küzdelemnek. Hangosan hirdeti, hogy az ő célja a termelési ágak érdekei összhangjának biztosítása. S nem is a jó akaratán mulik, hogy a gyakorlatban ez a hirdetett pártatlanság csorbát szenved. Az államhatalom ugyan minden osztályra támaszkodik, ám nagyobb súlylyal támaszkodik azokra a rétegekre, melyek az állam lehetséges pártatlanságát. Az osztályszervezkedés és küzdelem tehát az individualis termelési rendszeren nyugvó társadalomnak szükséges egyensúlyozója.

Ebből a helyes kiinduláshól csak helyesíthető a nagyiparosok, az agráriusok, a munkások szervezkedése után a kereskedőknek, mint a termelt értékek (árúk) forgalombahozóinak szervezkedése és küzdelme. A kereskedők ugyan nem producens osztály; tekintettel azonban az általuk végzett közvetítés nagy közgazdasági jelentőségére a köz szempontjából jogosult érdekeiknek védelmére az egész társadalom részéről rokonszenvvel találkozhatnak. Ebben leli indokát az a figyelem, melyben városunk társadalmi kereskedőket folyó hó 13-iki gyűlésükből kifolyólag részesítette.

A gyűlés lefolyása azt mutatta,

hogy a kereskedők a tanusított figyelemre érdemesek. A tárgyalás témák valóban életbevágó érdekeket érintettek Sajnálattal észleltük azonban azt, hogy a kérdések a gyűlésen beható tanácskozás tárgyává nem tétek és jelentős részleteik megvilágítatlanul maradtak. Azt gondoljuk, ez nem amiatt történt, mintha hiányzott volna a gyűlés tagjaiból a készség az eszmecserére, hanem a rendezés tette kockázatosá a hozzászólást. A gyűlés ugyanis későn kezdődött és senkinek sem lehetett kedve az idő előrehaladottságával szembeállani, a várható türelmetlenséggel megbirkózni. Ez az oka, hogy a gyűlés tárgyaihoz, illetve az azokban felmerült eszmékhez és törekvésekhez egy-két megjegyzést fűzünk.

Ugy a Bürger Albert, mint a Gyertyánffy Gábor előadásának fénypontját képezte az önálló vámterület alapján fellendülő ipar és kereskedelem folytán keletkező gazdasági erősödés kiemelése. S ebben igazuk lehet. A gyengének első sorban védelem kell. Olyan elemi igazság ez, melyet mindenki első pillanatra belát.

Ám a védelem még maga nem biztosítja a sikert. Szinte nagyobb tényezője a sikernek a *versenyképes termelés*, a mire állhatatosan törekedni kell. Egyeseknél lehet, de a fogyasztók tömegénél az árúk vételénél nincs hazafiság. Vitam et sanguinem, sed avenam non. A hazai iparnak arra kell tehát törekednie, hogy lehetőleg minden szükséges árut termeljen és valamennyit versenyképes minőségben állítsa elő.

Hiába mondja az ipar:

Fogyasztó támogass, hogy versenyképesen termelhessek.

A millió fejtű fogyasztó azt feleli: előbb mutass meg, mit tudsz, azt után támogatlak. És a fejlődés nem a termelő, hanem a fogyasztó akaratára szerint irányul.

Ha a termelési viszonyok mindenképpen javulnak, a kereskedelem feladata, hogy utat nyisson a hazában mindenütt és a versenyképessé vált magyar ipari termékek. Ehhez ismét nagy kereskedői ügyesség, szakértelem és lelkiismeretesség szükséges, a miben bizony ma még, a mint a kereskedők maguk is beismerik, nem elég erősek. A kereskedőnek foglalkozása nagy társadalmi jelentőségét éreznie kell. S nem szabad foglalkozását vagyon összeharcolására alkalmas kereseti ágának tekinteni, rapid meggazdagodásra törekedni, hanem *hivatásnak* tartani, mely a mikor nagy társadalmi munkát végez a javak szétosztásával, egyben fennállásának feltételeit is biztosítja. Ettől az egészséges felfogástól eltérni károsodást jelent nemcsak a fogyasztóra, hanem a közvetítőre nézve is. A harácsolásra törekvés ellen visszahatás keletkezik, mely a kereskedő existenciáját fenyegeti. A megbízhatatlanság a legrosszabb üzlet, a feltétlen megbízhatóság, a teljes szoliditás a legjobb. Ezt bizonyítja az élet.

A szövetkezet, mely ellen az egyik előadó állást foglalt, természetes visszahatás, melynek a kereskedői osztályra gyakorolt káros hatását mesterségesen megszüntetni nem lehet. Mihelyt azonban az ok megszűnik, az okozat is elenyészik önmagától. A szövetkezet mozgása nehézkes. Az egyéniség sokszorozott erejét nélkülözi. S nem is képes ezzel (általában) versenyezni. A míg a versenyt bírja, sőt veszedelmes versenytárs bír lenni, addig a kereskedés önmagában keresse a hibát. S a kereskedői osztály érdeke szempontjából ez sem megvetendő foglalkozás.

Van a kereskedésnek a szövetkezésen kívül még más, nagyobb figyelmet érdemlő versenytársa is: maga az a termelés, mely közvetlen összeköttetést keres a fogyasztóval s a közvetítés hasznát részben önmagának tartja meg, részben a fogyasztónak adja. Ez már a kereskedést gyökerében támadja, szétesésjére a kereskedésnek csak *előben*. Olyan társadalmi berendezkedés ugyan elképzelhető, melynek keretében a termelés és fogyasztás a közvetítés mellőzésével érintkezik, a jelen társadalmi rend keretében az egészben kivihetetlen. A termelés és fogyasztás közt levő nagy távolságot a technika semmi vívmánya nem fogja legyőzni. A míg tehát a közvetítés a reális téren marad, erről az oldalról sincs oka tartani a kereskedésnek.

Az értekezők az imperiális kereskedelmi politika hangját is megütötték. S a mint később is észlelhető volt, még mindig elég szép számmal vannak iparosaink és kereskedőink között, a kik arról ábrándoznak, hogy mi exportra termelő nagy magyar imperium leszünk. Egyelőre a keletre kell irányítani tekintetünket és nemcsak az elvesztett pozíciókat kell visszaszerezni, hanem még újakat is kell teremteni.

Ez az ábrándozás a multból táplálkozik, a jelen és még inkább a jövő fejleményei azonban éppenséggel nem ígérnek ezen ábrándok valóra válását. Egy esetben lenne belőle valami, ha a többi nemzetek egy félszázados Ripp Van Winklei álomba merülének s ezzel lehetővé tennék nekünk, hogy ismert történelmi okokból származó elmaradottságunkat pótoljuk; exportra képes ipart és kereskedelmet teremtsünk s az új piacok nyitására szükséges politikai erőt is megszerezzük. Csakhogy a nemzetek nem fogják nekünk megtenni ezt a szívesseget; fejlődni, növekedni fognak, saját hazájukat saját ipari termelésüknek fogják lefoglalni egyrészt vámvédelemmel, másrészt a termelés tökéletesítésével, a versenyképesség biztosításával.

Kifejlett nagy imperiumok (angol, német, francia stb.) még csak ki tudnak szorítani egy-egy új iparilag és kereskedelmileg kizsákmányolható szűz területet, ha másutt nem, az exotikus népek körében, a kisebb nemzetek azonban ettől már elkésztettek. Valószínűleg egyszer s minden-

korra. A kisebb nemzetek urrá igyekeznek lenni saját hazájokban. Piacukat maguknak akarják megtartani. Ez a törekvés érvényesül a balkán-népeknél is. Romániából nem a saját élnetlenségünk miatt szorultunk ki, hanem az oláh nép élnetlenségére miatt, mely egyszerűen úr akar lenni a maga portáján.

Az ábrándozó iparos és kereskedő, aki mint ilyen ábrándozik, furesza jelenség. Az ábrándozásnak egyetlen következménye (és pedig nem hasznos következménye), hogy bizonyos mértékben lekötí a figyelmét, melyet ma egyetlen pontra kellene irányítani: *saját területünk meghódítására és megtartására*, szegyenletes és káros gyarmati helyzetünknek megszüntetésére.

Figyelmeztetnünk kell azonban arra, hogy a saját terület meghódítása, a hódítás nyomán támadó pezsgőbb közgazdasági tevékenység és élet nem fogja hazánkat sem a jólét és hatalom váruvá várt, remélve-remélt eldorádójává tenni. A fák másutt sem nőttek az égig. Nálunk sem nőnek. A minek nagyon egyszerű oka abban van, hogy az ipari termelés a fogyasztással nincs arányban. S az anarchikus termelési rendszer mellett nem is lesz. A fogyasztóképesség sokkal kisebb, mint a termelési képessége. A túlprodukciónak időszakonként feltétlenül beáll s okozója azoknak a gazdasági válságoknak, melyeknek hatását huzamosabb időn át az egész társadalom érzi, a közvetlenebbül érdekelte existenciák százai, sőt milliói (a mennyiben a depressio nem szorítokzik egy ország határai közé) meg földönfutókká lesznek a válság hatása alatt. S ezen nem tud segíteni semmiféle hatalom. A világ ez idő szerint első imperiumában, Németországban, a legközelebbi depressio hatása alatt az emberek milliói tengődnek inségesen, nyomoruságosan állandó kereset nélkül.

Nem kell semmi prófétai tehetség annak megjósolásához, hogy a túltermelés nálunk is be fog állni s az ipari termelés korlátozására fog vezetni. Az előrelátó, okos nemzeti politika azonban minden lehetőt megteszen már előre is arra nézve, hogy a termelés reduktója ne a túltermelés folytán beálló megrázkódtatásokkal, hanem az erőknél a gazdaság más térein való lekötésével érassék el. Az előrelátó, okos, mert a természeti viszonyoknak megfelelő gazdasági politika a munkaerő nagy többségét továbbra is az őstermelés körében hagyja, csak arról gondoskodik, hogy a sokkal intenzívebb őstermelés folytonosabb munkához, több keresethez juttassa a népet. Az őstermelés termékeiben sohasem volt túltermelés és nem is lesz soha.

Az ilyen gazdasági politika nem alkalmas arra, hogy a nagy és fényes imperium ábrándvilágába vigyen bennünket; de erre nincs is semmi szükségünk. A világ felett uralkodott vagy uralkodó harácsoló nemzetek mint ilyenek nem lehetnek a mi eszményképeink. Nem már csak azért sem, mert (miként a mindenki

által saját igazának tanujaként hívott történet igazolja), a duskalkodó s bármi címen más nemzeteket kizáró nemzetek nem hosszúlétűek. Fönícia, Görögország, Karthago, Róma pusztulása a multból, Spanyolország hanyatlása a jelenben intő példák.

Nekünk nem nagy árnyakat (tömegnyomor) vető bizonytalan fényes élet kell, hanem a tisztas, habár szegényes, de egészséges, következésképpen hosszú élet, beláthatatlanul hosszú élet kell.

Ember János.

* * *

Az O. M. K. E. székelyföldi kerületének első közgyűlése Székelyudvarhelyt folyó hó 13-án folyt le.

Harmath Sándor elnökkel élükön a reggeli vonattal Marosvásárhelyről érkeztek a legtöbben. A vendégeket az állomáson a helyi bizottság ünnepélyesen fogadta Persián János elnökkel az élen. A város ez alkalomra ünnepi díszet öltött. Ugy a köz-, mint a magánépületeken nemzeti lobogók hirdették azt a meleg érdeklődést, melyet — ellentétben a Székelyföld többi városaival — székely anyavárosunk az egész aktus iránt tanúsított.

A rendező-bizottság Gábor Márton ügybuzgó alelnök vezetésével igazán kitett magáért s ennek is tulajdonítható, hogy vendégeink minden tekintetben megelégedéssel hagyták el városunkat, hol minden terepen székely atyafiságos szeretetben volt részük.

A közgyűlést d. e. 11 órakor Harmath elnök lendülettel szép beszéddel nyitotta meg. Tartalmas beszédét — helyszüke miatt — kivonatossan a következőkben foglaljuk össze:

Szónok üdvözli a vármegye és város megjelent vendégeit, köszönti a testvérkerületek kiküldöttjeit és komoly munkára, érdeklődésre serkenti, mert a terület nemes céljait csak úgy oldhatja meg, ha mindenfelől jóakarattal találkozik. A cél pedig nem egy könnyen érhető el, annál is inkább, mert hiányának javarészből a szükséges eszközök, a mi különösen itt tapasztalható, hiszen a Székelyföld a vasutak hiányát és a Romániától való elzárást szenved. Ezen kellene segíteni s akkor a kisebb bajok önként elenyésznek. Komoly, kitartó munkára van szükség, hiszen előbb-utóbb az a helyzet áll elő, hogy a kereskedő osztály elvonva a nemes munkától, csupán a napról-napra való megélhetésért kell, hogy küzdjön; hiszen a míg a társadalom egyéb osztályai kellő jóléttel tudnak maguknak biztosítani, addig ez osztály körébe a szabad kereskedelem folytán sok hivatatlan egyén férközik be, a mi által a tisztességtelen verseny elnyomja a tisztesség érzetét, leszorítja a hivatottakat. E mellett a kormány törekvése is oda irányul, hogy a kis- és közepkereskedő-osztályt szövetkezetek alakításával letörje, pedig hát az egészséges kereskedelem az ország vagyoni és erkölcsi erejét növeli s különösen most az önálló vámterületekre való áttérés nélkül el sem képzelhető. És ez első sorban reánk, székelyekre lenne veszélyes, kiknek e változás folytán feladatuk lenne keletre utat nyitni s a székely termékeknek visszahódítani az elvesztett piacokat. Ezért kell egészséges fejlődést teremteni a kereskedelemben, hiszen ezáltal gazdagságra teszünk szert és hontelítő feladatokat csak gazdag nép teljesíthet. Küzdeni, dolgozni kell az országos kereskedelmi szervezet jóakarataiba vetett bizalommal, mely azt akarja, hogy a hivatottak ne legyenek áldozatai a tisztességtelen verseny rombolásának s a mely a magyar kereskedelem színvonalának emelését célozza. Egyértelműen hívja fel pályatársait; kitartásra az eszme mellett, öntudatra serkent s kifejezést adva abbéli reményének, hogy

eljön az idő, amikor a magyar kereskedő-osztály tekintélyes tényező lesz, az OMKE marosvásárhelyi kerületének első beszámoló gyűlését megnyitja.

A zajos éljenzéssel fogadott megnyitó után, elnök bejelentette Ferenczel Gyula kereskedőnek a denaturált szesz árusítására vonatkozó önálló indítványát, melyet napirendre tűztek. Majd László Gyula titkár felolvasta az üdvözlő táviratokat és előterjesztette alapos készütség és szeleskörű ismeretekről tanuskodó következő titkári jelentését:

Tisztelt Beszámoló Gyűlés!

A Székelyföld közgazdasági hanyatlásának egyik oka az érdekelt tényezők szervezatlensége volt. A székely városokban az iparosok nem tömörültek ipartestületbe, a melynek törvényben biztosított eszközeivel érdekeik védelmezői lehettek volna. A kereskedők még kevésbé voltak szervezkedve, mert míg az iparosok a régi céhekből átalakult társulatokban legalább az önszervezést gyakorolják s egységes társadalmi osztályt alkotnak, addig a kereskedők még a társadalmi életben sem vittek önálló szerepet. Ki-ki a módja szerint élt az urisztályban, utánzóván azt a külsőségekben, úgy élt az iparosok társaságában s így az üzletben versenytársak, a társadalmi életben még vetélytársakká is váltak. Ez elszakadás a keletkező kereskedő társulatok sikeres működését is megbénította. Sok jó eszme, üdvös terv szenvedett hajótörést.

A kereskedők közéleti tevékenysége így ugyszólván csak a mindennapi élet küzdelmeiben merült ki. Általában így vott ez nálunk. Néhol történt több is: a kereskedő ifjuság érdekében hoztak áldozatokat, egy-egy pénzintézet megalkotásában és fejlesztésében a kereskedőknek döntő szerepük volt és ott látuk minden jelentősebb mozgalomnál, de nagy közgazdasági kérdéseknél, amelyek főleg itt a keleti hazarészben eleven életerébe vágtak a kereskedelemnek, sem mint kezdeményezők, sem mint egységes kitartó munkások nem léptek föl.

Hogy csak a nagy dolgokat említsen: a magyar alkotmány visszaállítása után, amikor a magyar kormány a közgazdasági élet nagy alapját fektette le és kereste a tökélyhelyezését a vasutak célszerűbb kiépítésében is, akkor a székelyföldi kereskedőknek nem volt szavuk. A hetvenes évek elején kiépült az erdélyrészi fővasutvonal görbe kiugrásokkal, óvatosan elkerülvén az egész Székelyföldet. Az érdekelt közgazdasági tényező nem tiltakoztak ez ellen s nem követelték erősen, hogy a fővonalat elsőnek a Székelyföldön keresztül az ide legközelebb fekvő Feketetengerig kell vinni.

Mi más lenne a képe és helyzete most a Székelyföldnek, ha évtizedeken át — mint legrövidebb uton — itt bonyolították volna le a forgalmakat délnek és északnak, keletnek és nyugatnak országai, s ha mi összeköttetést nyerünk a Feketetenger közeli kikötőiből nagy világrészekkel. Ha megfordult volna itt sűrűn Angolország, Franciaország, Németországnak gazdag vállalkozó népe, ma a székely fürdők világfürdők lennének s a termékek természeti kincset rejtő hegyek be lennének népesítve pénzt kereső munkássereggel és nem beszélhetnénk kivándorlásról.

A másik kérdés a Romániával bekövetkezett vámháboru s attól kezdve az árucere forgalomnak minimumra történt redukálódása. A vámháborut Németországnak a keleti marhavész elleni védekezése idézte elő. T. i. Németország kikötötte volt, hogy a magyar szarvasmarhát csak abban az esetben engedni piacaira vinni, ha Magyarország biztosítékot nyújt a keleti marhavész behurcolása ellen. Ez volt legfőbb oka a

vámháborunak s illetőleg ezért feláldozták a keleti hazarész iparát és kereskedelmét. Azóta Romániában is az állategészségügyi viszonyok megjavultak, de nekünk még két évtized multán is sinylenünk kell az áldatlan közgazdasági politika következtéseit.

Szomorú dolog, hogy a kormányok sem tulajdonítottak soha fontosságot annak, hogy a keleti részben a kereskedelem fejlesztésére szükség van. A közéleti tevékenységben is teljesen mellőztették a kereskedelmi érdekeket. Ha történtek is ennek érdekében felszólalások, azt komolyan figyelemre nem méltatták. Egy évtizeden át ismételt sürgetés dacára sem lehetett elérni annyit sem, hogy a négy székely vármegye bár egy kereskedelmi iskolát kapjon.

Pedig nyilvánvaló, hogy a székely kérdés megoldásának kulcsa az ipar és kereskedelem fejlődésében van. Mert a mezőgazdaság nem állíthatja lábára a székelyt. A termőföld kevés és általában sovány, annak megmunkálása is csak helyenként fizeti ki magát. Nagy területeken magának a földműves népnek sem terem meg az élelme.

Mégis a statisztikából azt látjuk, hogy míg az ország átlagos népességének 66 százaléka foglalkozik földműveléssel, addig a Székelyföld hegyes és jobbára terméketlen vidékein 76 százaléknál földműves küzd az élelme.

A Székelyföldet a keleti államokhoz és a Feketetengerhez való közelsége természetesen a kereskedelemre utalják. Mégis azt látjuk, hogy míg az ország átlagos lakosságának 5 és fél százaléka üzletkereskedést, addig a Székelyföld lakosságának csak 1 és nyolctizede kereskedő.

Igy nem csoda, ha itt a közgazdaság hanyatlása és a lakosság pusztulása állandó jelleggel öltött.

De ismételnem kell, hogy hiba bennünk is van, mert nem szervezkedtünk a veszedelem elhárítására kellő időben s nem sürgettük bajaink orvoslását erősen és kitartóan. Amellett elszalasztottunk sok jó alkalmat, amikor módunkban állhatott volna lökést adni a fejlődésnek.

Most végre a 12-ik órában az ország szívéből kiindult felhívásra megmozdul az ország kereskedő osztálya. A bátor és hazafias kiáltás eljut a messzi keleti részekbe s az első között megalakul az Országos M. K. E. marosvásárhelyi kerülete is, mely a négy határszéli vármegye (Marostorda-, Csik-, Háromszék- és Udvarhelyvármegyék) kereskedőit tömöríti a szervezetbe.

Megértették itt is, hogy a magyar kereskedelemnek felhalmozódott bajjai magoknak a kereskedőknek együttes erőfeszítése és áthatatos munkássága nélkül el nem enyészthetők. Felfedezték amellet mi székelyföldi kereskedők azt is, hogy az országos szervezetben ekként biztosított tekintélynek és befolyásnak érvényesülnie kell a keleti hazarész fontos közgazdasági kérdéseinek a megoldásában is. S azért mindjárt kezdetben arra törekedtünk, hogy a szervezetnek Budapesten székelő központjának figyelmét speciális bajainkra irányítsuk. Hogy a központot meggyőzzük arról, hogy a Székelyföld közgazdasági bajainak orvoslása egyúttal magyar nemzeti érdek, mert csak kulturában és vagyonyban erős nemzet állhat ort a keleti védbástyan. Segítségül hívtuk tehát ezt az országos szervezetet, mely könnyen hozzáfér a kormányhoz s eltudja juttatni sérelmeinket és kívánságainkat a legilletékesebb helyekre.

A központ megértett bennünket és nem egyszer már személyes utánjárásal is sürgette a székely körvasut abban maradt munkálatának megkezdését.

Sőt ennél tovább is ment a központ. Programot kért a székely-

földi kereskedelmet érintő feladatokra nézve.

Mi ezt megadtuk a következőkben:

1. Kértük a székely körvasutnak Marosvásárhely, Gyergyószentmiklós és Mádéfalva között egyszerre, megszakítás nélkül való kiépítését és akkénti felszerelését, hogy a galatzi kikötőig mint fővasutvonal szerepeljen.

2. Kértük a héjasfalva—székelyudvarhelyi vasutvonalnak a gyimesi vasutvonalba leendő bekapcsolását, mire nézve az 1895. évi VII-ik t.-c. a kormánynak már utasítást adott.

3. Kértük Romániával való egyezés útján Gyergyóditróból elágazólag Tögyesen át a szomszéd paskani-i vasutállomással való kapcsolatot, hogy így egyenes összeköttetésbe jussunk Déloroszország legnagyobb kikötőjével, Odesszával.

4. Megfontolásra ajánlottuk Borzseky Soma nyug. miniszteri oszt. tanácsos tervét, hogy t. i. Marosvásárhely, Székelyudvarhely és Sepsiszentgyörgy városok vasutal egyenes összeköttetést nyerjenek és Sepsiszentgyörgyről folytatólag a bodzai szoroson át Buzeo román városnál való kapcsolással Konstanca kikötőjéhez juthassunk, mely a legrövidebb ut lenne Konstantinápolyba.

Nem ámitjuk magunkat, hogy mindezek a dolgok egészben hamarosan megoldást nyerhetnek, de programot szabunk ezzel egyúttal a jövő nemzedéknek is.

5. Kértük továbbá Romániával a Székelyföldre nézve kedvezett vámviszony létesítését.

6. Kértük egy kereskedelmi iskolának Marosvásárhelyen leendő létesítését.

7. Kértük a marosi tutajozást gátló akadályok elhárítását és a Maros folyónak lehetőleg Marosvásárhelyig hajózhatóvá tételét.

9. Kérük végül egy székelyföldi idegen forgalmi iroda létesítését, mely a székely fürdők céltudatos fejlesztésére és a vendégek idetérésére közreműködjek; turista társaságokat vezessen erre, az arra alkalmas városokat és nagyobb községeket nyaralóhelyekké fejlessze és propagandát csináljon ezek érdekében a keleti államokban is.

Ezt a programot nemcsak a központtal, hanem a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarával és a székelyföldi országgyűlési képviselőkkel is közölni fogjuk.

Ime tehát nem kis célok ezek, melyek a kerület kereskedőit sorompóba szólítják. Ha megértjük mindannyian, ha következetesen kitartunk mellette, nagyban hozzáfogunk járulni az életviszonyok jobbra változtatásához, s ezzel megnyugtathatjuk nemcsak önmagunkat, de tisztelését és becsülését vivjük ki mindazoknak, kik ma még a kereskedők törekvéseit nem méltatják kellő figyelemre és nem viseltetnek elég bizalommal azok iránt.

Kerületünk a mult év október hó 2-án alakult meg Marosvásárhelyt. Májustól kezdve Harmath Sándor elnökle alatt egy ideiglenes szervező bizottság készítette elő a szervezkedést.

A megalakulástól kezdve a választmány minden hónapban ülést tartott. Azonkívül mult év december 26-án rendkívüli közgyűlésre hívta az elnökség a kerületet, melyen állást foglalt a fogyasztási szövetkezetekkel szemben és javaslatait a központhoz ez ügyben fölterjesztette.

A választmány azonkívül memorandumot terjesztett föl a komlótermelés és kereskedés fejlesztése érdekében, a székelyföldi gyümölcs-termelés és értékesítés érdekében, a házalási ügy rendezése, a kereskedők vasárnapi munkaszünete érdekében.

Tüzetesen foglalkozott a Romániával megújítandó vámszerződés kérdésével és egy terjedelmes fölterjesztésben kifejtette kerületünk kereskedőinek kívánságait.

Közreműködött abban, hogy az adókiadó és felszámolási bizottságokban a kereskedők képviseletet nyerjenek és a 40 koronán alóli követelések behajtására minden járásbírói szék helyen helyi ügyvédek megbízást nyerjenek.

Azonkívül a választmány két ízben is megokolt fölterjesztésben a központ után megsürgette a székely körvasút építését.

Ezek a fontosabb dolgai voltak a választmánynak, ezeken kívül számos kisebb közérdekű ügyet látott el.

Iktatóra érkezett egy év alatt 262 ügydarab, a kiadványok száma több ezer volt.

Tagjaink száma jelenleg 180. Sajnos, a szervezetbe nem sikerült eddig bevonnunk a pénzügyeket és a gyárosok, jelesen a fűrészgárosok nagy részét, noha három ízben is külön fölkerültük a belépésre. Azért kérünk e helyen is mindenkit, hogy személyes utánjárással is minden helyi pénzügyet és minden egyes kereskedőt és gyárost az O. M. K. E. tagjának megnyerni igyekezzék. Mert különben nem leszünk elég erősek arra, hogy a fenntartott nagy feladatnak sikerrel eleget tehesünk.

A mindvégig élénk figyelemmel, gyakori helyesléssel kísért titkári jelentést, mint az egyesülés történetét szóról-szóra jegyzőkönyvbe iktatják és az ügybuzgó titkárnak jegyzőkönyvi elismerést szavaznak.

A közgyűlés igen érdekes és jelentős pontját képezte Bürger Albert társelnök felolvasása, melyben mesteri tollal vázolja a székelyföldi kereskedelem és ipar helyzetét s hazafias lelkesedéstől áthatott érzéssel mutatja meg az utat a jövő kialakulásra. Valóságos szózat ez a magyar nemzethez s kiválóan a Székelyföld kereskedőjéhez. Leplezetlen igazságokat mond s kimutatja, hogy aranyon, ezüstön járunk és még sem boldogulunk. Alapos vádat emel, amelyeket csak összetartással, az önálló vámterület behozatalával háríthatunk el magunktól.

Az igen érdekes és percekig tartó éljenzéssel honcra nemzeti gazdasági tanulmányt jövő számunkban közöljük.

Ezután Gyertyánffy Gábor felolvasása következett, amelyben a fogyasztási szövetkezetek visszaéléseit s ezzel a nemzeti élet lüktető erejének gyengítését rajzolta meg általános tetszés között. Felolvasásában elítélte a «szabadelvű» jelszó alatt rombolt kormányzati rendszert, melynek nyomán nem előhaladásunk, de több vidékünk virágzó iparának elsenyvedése, kereskedelmünk nemzetközivé tétele, hazánk népességének eladósodása állott elő.

Szóvá tette a kereskedelem fontosságát, a magyar hazafias kereskedelem szükségességét, a fogyasztási szövetkezetek keletkezését, működését, az állami beavatkozás káros voltát s annak révén a szövetkezetek helytelen, önmagukra nézve is veszélyes irányát. Végül a kereskedők állásfoglalását vázolván, beterveztette határozati javaslatát, melyet egyhangulag elfogadott a közgyűlés, s mely így hangzik:

Az O. M. K. E. marosvásárhelyi kerületének évi beszámoló közgyűlése a tárgysorozat negyedik pontjának tárgyalása folytán Gyertyánffy Gábor székelyudvarhelyi vaskereskedő

Határozati javaslatát elfogadja és kimondja, hogy:

1. Tekintettel az utóbbi évek mezőgazdasági terméketlenségére és annak folytán a kereskedelem és ipar ijesztő paugására;

2. a Romániával annak idejében folytatott vámháboruban Magyarország gyöngye Erdély virágzó ipara és kereskedelmének a nagyhatalmi

* A határozati javaslat indokolását közlelőbbi számunkban hozzuk. Szerk.

hóhortnak áldozatul dobása folytán romániától elszigeteltségére; végül

3. elviselhetetlenül magas közterheinkre türethetetlenek tartja a fogyasztási szövetkezeteknél divó azon eljárását, hogy más kereskedősekhez hasonlóan állandóan nyitva tartott üzlethelyiségeiben csaknem minden árucikket kész fizetés mellett árusítat, így ellenőrizhetetlenül nem tagoknak is árusít és ezzel az összes kereskedelemnek nemesak kiszámíthatatlan kárt okoz; számtalan kiskereskedő és szatócsnak megelhetését teszi problematikussá, minden üzletágra kiterjedő forgalma lehetetlenné téve a haszonnal járó üzletet, a szövetkezeti tagok üzletrészeit előbb-utóbb felemeszt, sőt esetleg további áldozathozatalra kényszeríti. Mindezekért felkéri az O. M. K. E. elnökségét, hogy a magyar képviselőházhoz intézett sürgős kérvénnyel eszközölje ki ezen tarthatatlan állapotok mielőbbi megszüntetését, főképp hangsúlyozza, hogy mindaddig, míg a fogy. szöv. a kereskedelem polgári hasznát meghaladó állami segély és kedvezményekben részesülnek, kizárólag csakis tagjaiknak árusíthatassanak el úgy kincstári egyedárusági, valamint más fogyasztási és árucikkeket és ezen módotat biztosításul csakis bevásárlási könyvecskék és szövetkezeti értékjegyek, de egyetlen esetben sem készfizeset mellett. Így a fogy. szövetkezetek prosperálása is biztosítható és a kereskedelem érdekei is megóva maradnának.

Az elnök most Fernengel javaslatát tüzte tárgyalásra. Azonban felolvasás után a következő gyűlésre halasztották a véghatározatot, miután az ügyet tanulmányozni kell.

Harmath elnök ezután köszönetet mond a maga és tisztviselőtársai nevében a beléje helyezett bizalomért s kitűzi a tisztújítást, melynek korelnökét Gyertyánffy Gábort egyhangulag megválasztották.

Közben Sz. Szakáts Péter iparkamarai titkár elismeréssel emlekezett meg a rendező bizottságról s annak köszönetet szavaz.

Gyertyánffy korelnök indítványára Harmath Sándor elnöknek egyhangulag ismét megválasztatik, aki elfoglalván helyét, lendületes beszédben köszönte meg a közbizalmat. Majd Persián János javaslatára az egyes választmányokat következőleg állították össze:

Választmányi tagok.

Marosvásárhelyt: Harmath Sándor elnök, Bürger Albert társelnök, Bocsanecz Márton, Csiky Miklós, Dudutz Antal, Dudutz István, Farkas Hermán, Ferenthál Gusztáv, Fogolyán Bogdán, Gáspár Gyula, Kállay Adolf, Kohn Jakab, Kisling Ödön, Návay Bogdán, Nuridsán Antal, Nuridsán János, Petras Géza, Peteley Márton, Richzeit Pinkasz, Schwartz Zsigmond, Schuster Ödön, Szalmássy Gyula, Tauszik B. Hugó, Vadadi F. Sándor, Winkler Janos, Fekete Bernád.

Szászrégenben: Wagner Ede elnök, Böck Adolf, Farkas Imre, Froniusz Károly, Kosch K. Traugott, Missinger Adolf.

Csikszeredában: Szabó Miklós elnök, Grünwald Albert, Herczka Gyula, Merza Rezső, Szvoboda József, Trohán József.

Gyergyószentmiklóson: Lázár Péter alelnök.

Sepsiszentgyörgyön: Ferencz Lajos alelnök, Bikfalvi István, Benkő Mór, Gyárfás Árpád, Istvánffy János, Fogolyán Endre, Miske Sándor.

Székelyudvarhelyt: Gábor Márton alelnök, Persián János, Virágh József, Fernengel Gyula, Háb Márton, Sterba Ödön.

Elnöki zárszó után a közgyűlés hivatalos része véget ért és annak jelenvolt tagjai majdnem kivétel nélkül a Budapest-szálló színháztermébe közebedre vonultak.

Egy óraker már telve volt öt hosszú asztal a közgyűlés iránt is érdeklődött közönséggel, melynek soraiban Dr. Damokos Andor alispán a középiskolák igazgatói és tanári kara, kereskedőink teljes számmal s előkelő iparosaink közül is sokan voltak. Az itt megjelentek mintegy 200-ra tehetőek.

Harmath Sándor elnök mondotta az első pohárköszöntőt a székelyudvarhelyi kereskedőkre, valamint az O. M. K. E. vezetőire, Dr. Damokos alispán az egyesületre és előadóira. Beszéltek még: Sz. Szakáts Péter, Gyertyánffy Gábor (a város nevében Demeter tanácsos megbízásából), Bürger Albert, Dr. Solymossy Lajos, Borszék Soma, Ember János, Solymossy Endre, Gáspár István, László Gyula, Dörner Béla és mások.

Ebéd kezdetén megeredtek az égeszatornái s zuhogó esővel kedveskedtek az eltikkadt földnek, mely mohó étvágygyal szivta magába a kövér és áldáshozó esőcseppeket. Ennek nyomán aztán a délutánra rendezett s tetemes anyagi áldozattal szorgalmasan előkészített népünepélyvel kapcsolatos kiállításnak is vége szakadt, anélkül, hogy a reménységtől eltelt szereplők és rendezőség fáradhatatlan működését a legkisebb elismerés kíséreté volna. A polgári önképzőkör tehát jelentékeny kárt szenvedett.

A vendégek egyrésze másnap reggel a tervezett kirándulásra indult, másfele pedig a délutáni vonattal utazott vissza — meglepéssel a pompásan sikerült beszámoló gyűlésről.

Csak azt nem tudjuk megérteni: Csikszereda, Kézdivásárhely, Gyergyószentmiklós kereskedői hol voltak, hogy semmi életjelt sem adtak magukról.

A politikai helyzetről.

A vezérő bizottság.

A vezérőbizottság mint a képviselőház többségének politikai szerve a nemzeti küzdelem egyöntetűsége és sikere érdekében, legutóbb tartott ülése alkalmával hozott határozatával a közfigyelmet felhívta.

Minden egyes törvényhatóság előzetesen gondoskodjék arról, hogy minden tisztviselő a netán törvénytelen felfüggesztések vagy elmozdítások esetén fizetéseiket teljes összegben megkaphassák. Ezt aztán lehet biztosítani akár egyesek hitelnyitása folytán, akár az adó összeg bizonyos részének befizetése, avagy önkéntes adó fizetés útján. A vezérőbizottság magára nézve kötelezőnek tartja, hogy a törvényes kormányzás helyreállításával a fentebbi módok szerinti önként befizetett összegek az illetők törvényes köztartozásaiba beszámíttassanak.

Az adófizetésre vonatkozólag kijelenti, hogy a képviselőház június 21-iki határozata értelmében nemcsak az egyes adók, hanem semminemű adó tartozások nem bocsáthatók a törvényes alapot nem bíró kormány rendelkezésére. A városok és községek által kezelt fogyasztási adók beszédendők, de azt az előljárások a kormány rendelkezésére nem bocsáthatják, hanem helyezzék gyümölcsözőleg pénzügyi intézetekhez. Lehetséges, hogy egyes helyeken a kormány közegek a fogyasztási adók beszédése körül kísérletet tesznek a községek és városok zaklatására. Ennek a zaklatásnak azonban semmi joghatálya nem lehet, mert sem a bíróság, se semmiféle közhatalóság a pénzügyi közegek törvénytelen eljárásának támogatására segítséget nem nyújt és nem is nyújthat. A pénzügyi közegek egymaguk a polgárok és hatóságok törvényes ellenállása mellett semmi eredményt el nem érhetnek.

A katonai behívóknál pedig irányadó az 1888. XVIII. t.-c., mely sze-

rint a véderő létszámának a póttartalékosok behívásával vagy a három évet kiszolgált katonák vissza tartásával eszközölt kiegészítése tilos és törvénytelen. A közhatalóságok pedig ebben az irányban semminemű támogatást nem nyújthatnak, sem behívók kézbesítésére, sem az önként belépni szándékozók részére belépési nyilatkozatok kiállítása által.

Minden egyes törvényhatóság saját tisztviselőit biztosítani fogja a felől, hogy a menyiben törvényes eljárásukért esetleg felfüggesztetnek vagy elmozdítatnának a törvényhatóság köteletségének fogja ismerni őket minden irányban megvédelmezni.

A törvényhatóságok a meg nem szavazott adók és ujoncok beszoállítását eltöltő rendeletei teljesen törvényesek lévén, a kormánynak ide vonatkozó megsemmisítő határozatai semmi törvényes alappal nem bírnak, a törvény annak figyelembe vételét egyenesen eltiltja, így tehát a törvényhatóságok teljesíthetik továbbra is a haza és az alkotmány érdekében kifejtett odaadó működésüket.

Ime így gondolkozik és tanácsol cselekedni a vezérő elősmert bizottság ezt követeli az ország minden törvényhatósága, csak a mi szegény, gyámoltalan törvényhatóságunk huzódik meg nagy szerényen a merészebb törvényhatóságok háta mögé. A közgyűlés összehívását kérők Isten tudja mi okból, önálló indítványt nem terjesztettek be, így most ezen a rendkívüli gyűlésen kénytelenek vagyunk az átírt törvényhatóságok feliratához csatlakozni, ha nem akarjuk egyedül, a tisztviselők, se híde se meleg határozatát magunkévá tenni.

Mi csak ezekkel nem elégedhünk meg, mert határozott intézkedést kell tegyünk, nemcsak az adó mikénti kezelése, a katonai behívóknál való eljárás körül, de biztosítanunk kell tisztviselőinket a megye teljes védelméről. De meg kell mutatassuk azt is, hogy mikor a kéz szabadon mozoghat, nem csupán a sebeket gyógyítja be, hanem rá is tud sújtani azokra, kik nagyobbra becsülték az existenciájukon ütött sebet hazájuknál.

Az általános szavazati jog.

Kristóffy belügynök, a mint többször megírtam, gonosz céllal elövette az általános titkos szavazati jog kérdését. Gonosz céllal, hogy a) a koalíciót szétrobbantsa, melynek tagjai közül a függetlenségi párt és az új párt mindig magáénak vallotta, de a disszidensek és a néppárt csak részben való módosítást akarnak. b) Egyenlenséget akart szítani a koalíció és a munkásosztály között, szájokba adva a nemzetközi szocialistáknak, hogy a koalíció sok mindent akar, önálló vámterületet, magyar vezényszót és több ilyen hihetlent, pedig ha azt akarja a kormány azonnal keresztül viszi az általános titkos szavazást, csak egyéb követelésről mondjon le. c) Ezen eszmével akarja megnyerni a nemzetiségeket, kijelentve előtte, hogy irni-olvasni tudás képességét követeli csupán, de ez anyanyelvükön is lehet.

Ime tehát egy olyan kormány igéri keresztül vinni az általános titkos szavazat jogát, mely a nép elnyomó zsarnokságának van szolgálatában, melyet ép törvénytelen ségéné fogja az első parlamenti ülés el fog seperni, mely kormányt csak egy szavazat támogat, Lányi miniszterképvisező. Keresztül akarja vinni a nemzeti követelések kizárásával, az idegen nemzetiségek segítségével, azoknak adott előnyök árán.

Pártunk, a függetlenségi párt igenis akarja az általános titkos szavazat behozatalát, programjában volt ez pártunknak még akkor, mikor

Kristóffy ur nem is létezett. Törekedett többséget szerezni, ép azért, hogy az 1848. évi törvények vivmányának tetőzetűl, az általános titkos szavazást, mint az ember veleszületett jogát, feltehesse. Törekedett az általános titkos szavazás behozatalára, mert az eddigi rendszerrel nem a nép igaz képviselői ültek a parlamentben s ép ezért a függetlenségi párt erős küzdelmei dacára Ausztria érdekét szolgálták. Törekedett e jog megtestesítésére, mert ezidőszent rosszabbul állunk, mint 1848 ban. Akkor több választója volt országunknak, mint jelenleg. Nem is ismeretlen jelenség, hisz nálunk székelyeknél 1872-ig fenn is állott. Törekszik pártunk ezen jog kivására, mert az alkotmányos rend helyreállítása csak akkor teljes, ha megalkotjuk az általános választói jogot is. Törekszik pártunk ennek kiküzdéséért, mert a legutóbbi választás eseményei világosan kimutatták, hogy a nép zöme, mely most az alkotmány várfalán kívül van, pártunkkal rokonszenvez és azt támogatja.

De ezen nemes és szent jogot nem akarjuk alku és csere tárgygyá lealjasítani, ennek fejében nem mondunk le magyar nemzeti hadseregünk, önálló vámterületünk és államiségünk követeleiről, mert ezek kivívása nélkül az általános titkos szavazati jog csak szappan buborék, vagy esetleg egy káros eszköz a ránk nehezede Ausztria kezében, igen könnyen végzetessé lesz hazánkra nézve és Lengyelország sorsára juttathat. Csak az esetben fogadjuk el, ha vele a magyar nemzeti jelleget nem kompromittáljuk, mert hazánknak magyarnak kell maradnia. Ezek szem előtt tartásával örömmel fogadjuk, mert a persónál unio elerhetésének, vele nemzetünk függetlenségének, szabadságának legbiztosabb előmozdítója, legsürgeőbb szüksége.

KÜLÖNFÉLÉK.

Itéletnapja közeleg . . .

Irta: Király Péter.

Csinálják a történelmet
Ki-ki maga módja szerint,
Egyiket a gonoszság üz,
Másikat a sors kényszerít.
És mivelnek nagy dolgokat
Egyik pusztít, másik teremt;
Megújodik a vén idő,
Megváltozik a régi rend.—

Rossz idő jár a gazokra
Teljesül a népek átka,—
Az az átok millióknak
Levegője, imádsága . . .
Idők múltán gyermekfóhász,
Zsoltárének lesz belőle —
Melyben a jók gyönyörködnek
S irtóznak a rosszak tőle!

A korszellem és az idő
Bőszen megrázza üstökét,—
Világosság tüze támad,
Eloszlik a pokolsötét,
. . . „A gyáva nép, a párja nép“
Fegyvert ragad, csatára száll,—
Törvényt lát a gazok felett
A kérlelhetlen döghalál.

Te elkinozott nemzetem
Van még könnyed, van még véred,—
Az a tenger kinszenvedés
A lelkedben hogyan fér meg?
Szörnyű kérdés, gyilkos kérdés—
Siri csend rá a felelet:
— Zivatar van készülöben:
Itéletnapja közeleg!

— **Hálaadó istenítisztelet.** A király születésének évfordulóján, holnap (pénteken) d. e. 9 órakor és Szent István I-ső apostoli király ünnepén (vasárnap) d. e. 10 órakor a helybeli róm. kath. plebánia templomban ünnepélyes szl. mise lesz, melyekre a hatóságokat és intézeteket külön is meghívták.

— **Személyi hír.** Dr Kállay Tamás, az udvarhelyi kerület orsz. képviselője, hétfőn városunkban időzött. E hó 24-én pedig a kerületben beszámolót szándékozik tartani.

— **Közgyűlés előtt.** Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságát

tegnap estére a Budapest-szálló kistermében megtartott értekezletre hívtak össze Gyárfás Endre, Orosz Lajos, Ugron Ákos és Ugron Zoltán bizottsági tagok Az értekezlet a ma d. e. 9 órakor kezdődő rendkívüli közgyűlés alkalmából az egyes tárgyszorozati pontok előzetes megvitatása végett gyűlt össze és azokra nézve egyöntetű megállapodásra jutott.

— **Székely Ferenc** koronaügyész e hó 14-én érte meg az igazságügy tereé való szolgálatának negyvenedik évfordulóját. Ez alkalomból a jogász-körökből országszerte számosan üdvözölték. Így városunkból is Die m á r Károly kir. ügyész meleghangú üdvözlötlet küldött.

— **„Székely vasutat a székelységnek!”** Ezt a hazafias jelszót kiáltja fáradhatatlanul egész emberöltőn keresztül Borszékly Soma nyug. miniszteri oszt. tanácsos, a lelkes székely honfi. Szavainak most erős nyomtatékot ad abban a csinosan kiállított vaskos kötetben, mely éppen most hagyta el a sajtót Székelyudvarhelyt, Betegh Pál és Társa könyvnyomtató-intézetében. Székelyudvarhely város a „világ közepének“ mondja. Reá nézve fontosabb, nagyobb és a magyar nemzetre üdvösebb kérdés nem létezik, mint Székelyudvarhely város, a Székelyföld központja. A 81 éves öreg ur testben öreg, de lelekben ifju hévvel harcol, küzd az elszigetelt székelység felszabadításáért s legfőbb óhajta, hogy megdönthetetlen igazságát elismertesse a tamaskodókkal, kik önmagukra erőszakolt kishitűséggel rázzák fejüket az előbbutóbb megvalósításra kerülő hazafias eszmékre. Holott a székelységről, Magyarország keleti védbástyájáról van szó. Széchenyi István nagy lelkének teremtő ereje szólal meg belőle. Nem nagyzási hóbort vezet, hanem a célszerűség, maga az élet és annak beható ismerete készíti arra, hogy Székelyudvarhely város a Székelyföld központjának lássa. Terjedelmes könyvében meg is indokolja, érthetően megmagyarázza mindezeket. Midőn e helyen röviden ajánljuk az összes érdekelt körök legmelegebb érdeklődésébe a most megjelent könyvet, egyben tudatjuk, hogy a mű az összes könyvkereskedésekben kapható és 3 K 20 f be küldése ellenében bárhova bérmentesen megküldi a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatala Székelyudvarhelyt. A könyvet 2 drb térkép és 4 lap távolsági méret-táblázat teszi még értékesebbé s bolti ára 3 K.

— **Az E. K. E. XV-ik évi közgyűlését** f. hó 27-én d. u. 3 órakor Réven, a „Zichy Ödön-csepkőbarlang“nál annak felavatásával tartja meg, a melyre az összes tagokat és érdeklődő közönséget e helyen is meghívja. Jelenkezéseket kedvezményes vasuti jegy-és közlekedésre e hó 22-ig fogad el a központi iroda Kolozsvárt.

— **Erzsébet királyné emléke.** Etéd község közbirtokossága Erzsébet magyar királyné arcképét Hermann György helybeli festővel megfestette és azt augusztus 20-án az Erzsébet-házban ünnepélyesen leleplezi. Az ünnepély d. e. 10 órakor a róm. kath. és ev. ref. templomokban tartandó istenítiszteletekkel veszi kezdetét. Ezután a közönség az Erzsébet-házba vonul. Itt a községi dalárda elénekeli a Hymnust, Gagy Lajos birtokossági elnök megnyitó beszédet mond, mely után Szilágyi Béla szavall. Alkalmi ének-kvartet következik s azután Gagyhy Dénes tanár emlékbeszédet tart. Mire Bálint Zoltán szavall és a közs. dalárda a Szózatot énekeli. Az ünnepély után 1 órakor közleked

lesz az Erzsébet-házban, a melyre előjegyzések e hó 18-ig tehetők. A vidéki vendégeket elszállásolják s este 8 órakor táncvigalom lesz személyenkint 1 K belépési díj mellett.

— **Áthelyezések.** Keszler Károly temesvári tanítóképző intézeti segédtanár hasonló minőségben a székelykereszturi tanítóképzőhöz néhai Bodor Miklós helyére áthelyeztetett. Keszler Károlyné Dónáth Berta mehalai (Temesvár) és Balogh Róza székelykereszturi állami elemi iskolai tanítónők pedig kölcsönösen áthelyeztetettek. Balogh Róza tanítónő távozása érzékeny csapás lenne a székelykereszturi elemi iskolára, melynek ugy szakképzettségénél, mint szereleméltőségénél fogva egyik díszje volt. A székelykereszturi társadalomnak az áthelyeztetéssel való ragaszkodását legjobban bizonyítja, hogy első sorban az érintett szülők a kir. tanfelügyelőhöz és egyidejűleg a vallás- és közoktatásügy. miniszteriumhoz kérvényt nyújtottak be, hogy a 21 év óta Székelykereszturon működő s a viszonyokat teljesen ismerő munkás tanítónőt a szervezés alatt álló hatodik tanítói állásra nevezze ki, illetve Mehaláról helyezze vissza Székelykereszturra. Különben is érthetetlen, hogy egy 21 év óta kifogástalan eredménnyel működő tanítónőt, akinek talán nincs oly nyomós protekciója, egyszerűen — az ő megkérdése nélkül — áthelyezzenek. Ehhez is egy bizonyos fokú lelkiismeretlenség kell. Reméljük, hogy illetékes helyen kireparálják mielőbb ezt a „tévedést“, mely egyúttal a tanügy kárát is jelenti.

— **Életmentő őrsvezető és fővigyázó.** A parajdi tűzvész alkalmából két derék ember önfeláldozásra kész cselekedetéről értesít utólagosan tudósítónk. Ezek Balázs Ferenc parajdi esendőrőrsvezető és Dán Gergely pénzügyőri fővigyázó Előbbi a lángokban álló házból szabadított ki egy ájultan összeesett nőt, utóbbi sok helyen élete veszélyeztetésével végezte a mentést és tüzoltást. A derék hadfiak bizonyára méltó elismerésben részesülnek felsőbb hatóságuk útján. Azonban mi is dicsérrel hoztuk nyilvánosságra bátor, humánus cselekedetüket.

— **Nyugdíjba lépő tanár.** Sándor Domokos tanár 35 évi állami és 2¹/₂ évi felekezeti működés után nyugdíjba készül. Ugy értesülünk, hogy eziránti kérvényét már beadta.

— **Nagyeneydi kiállításról.** A kiállítás rendezőségének legújabb határozata értelmében a kiállítás nem három, hanem négy napig fog tartani, azaz: szeptember 30 tól október 3 ig. A rendezőség elhatározta, hogy baromfiak bejelentését is elfogadja, ha a bejelentő maga gondoskodik megfelelő egyszerű, de csinos ketrecről. Egyik érdekessége lesz a kiállításnak a fehéregyházi állami telep-birtokon nagy sikerrel termelt gyógynövények bemutatása is. A gépkiallítás nagyobb és szebb lesz, mint minden eddigi erdélyrészi kiállításokon volt.

— **A mély művelés hatása.** A mély trágyázás kedvező hatása, mely általánosan el van ismerve, 1904. évben a korneuburgi kísérleti állomáson kísérlet tárgyát képezte és az eredmény igen szembeötlő volt egyes növényeknél, még olyan esetben is, a mikor műtrágyázásban azok nem részesültek. A mély művelés hatása a zabnál, mely burgonya után vettett, de csak közönséges módon 15 20 cm-re szántott talajban a termés hektáronként 20 mm. szem és 248

mmázsa szalmatermés volt, azon talajon pedig, mely általajturóval mintegy 27 cm. mélyre lett meglazítva, a zab 31.9 mm. szem és 31.2 mm szalma-termést szolgáltatott, tehát a mély művelés 10 mm. szem és 64 mm szalmatermés többletet szolgáltatott. A kísérleti állomás egy másik tábláján a mély művelés következtében a burgonya hektáronként 23 mm gumótermés többletet szolgáltatott. A mély művelés költsége pedig hektáronként 16 K volt s így jól is jövedelmezett. A műtrágyázás hatását a mély műveléssel fokozhatjuk, jövedelmezőségét nagyobbíthatjuk, a mint azt több kísérlet igazolt is. Most tehát, a midőn a mély szántás eszközésének ideje közeleg, minden esetre kívánatos lesz, ha gazdáink már most hozzáfognak a talaj megfelelő előkészítéséhez, mert a mély szántásnak az előnye fokozottabb mértékben fog megnyilatkozni akkor, ha tarlójukat előzetesen lebuktatjuk. Így a fentebbi kísérletek eredményeit elérhetjük mi is és jövedelmünket tetemesen fokozhatjuk.

— **A korondi ifjuság** e napokban lefolyt műsoros táncmulatsága igen jól sikerült. A műsor minden pontját nagy tetszéssel fogadta a közönség s valóban becsületére vált Bálint Károly vigalmi elnök és a köréje csoportosult rendezőknek. Felülfizettek: Vass Gáspár 2 K 60 f, Hadnagy Mihály 1 K 60 f, Paál György 1 K 20 f, Szöcs Gyula, Keresztes János, Biró Domokos 60—60 f, Máthé Lajos 40 f, Gálffy Kálmán és Patkfalvi Zsigmond 20—20 f. Fogadják a rendezőség köszönetét.

— **Gazdátlan állat eladása.** Szentegyházaláhfalvi Szöcs Áron határbírónál 15 nap óta egy 20 éves koru pejkanca (csipeje törött) felfogva tartatik, gazda tulajdonosa 8 nap alatt átveheti, ellen esetben el fog adatni. Szentegyházaláhfalva, 1905. augusztus hó 15 én. Menyhárt János, kjegyző.

KÖZIGAZGATÁS.

Jóváhagyott szabályrendelet. Udvarhelyvármegye törvényhatóságának szervezési szabályrendeletét a belügyminiszterium 79959—905. II. a. sz. a. jóváhagyási záradékkal ellátta s az f. évi október hó 1-én életbe lép.

A tyúkszem.

Az operáció nem sikerült. Hollaki főispán tyúkszeme még megvan és rá is léptünk. Jelét adta az „U. H.“ társalap szemetes ládájában, a nyiltérben. Nem akartunk hitelt adni, hogy valóban egy főispán adta volna ki e fővárosi lapok „fületlen gombjai“ közül való cikket, felültetésnek vettük egy konkurrens lap részéről, annak rendje s módja szerint kérdést tettünk: valóban bizonyult. A megye egy nevetni valóval, mi egy tapasztalattal gazdagodtunk. Egy tapasztalattal, mert tudtuk, hogy „kinek az uristen hivatalt ad, ész is ad“, de azt csak most tanultuk meg, hogy „kitől a hivatalt maholnap elveszi, egyebet is elvesz“.

De lássuk a tényállást.

Lapunk egyik számában következő kis közlemény jelent meg:

Távirat Kolozsvárról. Megye alispánjának Székelyudvarhelyt. Közgyűlést nem tartunk. Az ellenzék támadására nem reflektálok. Tyuk-

szememet a kórházban operálták, tehát nem félhetek, hogy valaki a tyukszememre lép. Hollaki főispán.

E közlemény irányzata azonnal kitetszett, csak operett alakok vették komolyan; komolyan vette föl Hollaki főispán is és az U. H. 33. számában a következő nyilatkozatot adta ki:

Nyilatkozat. Távollétem miatt csak most értesültem a „Székely-Udvarhely” című politikai lap folyó évi augusztus hó 6-iki s ezt megelőzőleg július 27-iki számában névalírással meghamisításával nevében közzétett sürgönyökről.

Ezennel kinyilvánítom, hogy említett sürgönyök tartalma, valamint azokon nevének aláírása hamisítvány; s az ismeretlen hamisító lehet minden egyéb csak nem becsületes ember.

Mezőszentjakab, 1905 aug. 7.

Hollaki Arthur.

Az ügy elintézésébe nem szólunk bele, azt elintézik a „távirat” és a „nyilatkozat” szerzői, de nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül azt a modort, melyet főispánunk megyénkbe akar áttelepíteni.

Mindenekelőtt konstatálni akarom, hogy Hollaki ur nagyfokú fogalomzavarban van; azon hitben van, hogy egy élce szerkesztése hasonló egy váltóhamisítással, egy hamis okmány szerkesztéssel. Hisz ilyen felfogás mellett az ország nevezetesebb emberei egyebet sem csinálnának, mint a hírlapírókkal vagy perelnének, vagy párbajoznának. Kérdem, ki követ el nagyobb becstelenséget, az-e, aki valakinek a tyukszemére lép, vagy aki másnak kést szegez?

Ne ábrándozzék jó uram, minket sem a nagy hangu „nyilatkozata”, sem késforgatása meg nem ijeszt, utunkról le nem terel, bár a késforgatás a hunyadmegyei havasok felső rétegében gyakorlatiasabb, de szükség esetében mi is ép oly fűrgék tudunk lenni. Elővesszük a kést is mikor kell, de gyártjuk tovább az élceket is, mert elvünk, hogy „verebekre ágyukkal nem vadászunk”, de gondoskodunk arról is, hogy levele vitriollal, peesenyéje egérkövel legyen megfűszerezve mindaddig, míg megyénkben el nem távozik, mert minden tekintetben rossz főispánnak, gyenge társadalmi erőnek és elítélendő hazafinak bizonyult. Lesz alkalmunk ezeket bebizonyítani és szellőztetni, mindaddig, míg helyét el nem hagyja. Legyen meggyőződve, eltávozásakor még egy bucsu-cikket fogunk küldeni, de másnap már végkép elfelejtettük, pedig káros nyomokat hagyott e megye közigazgatásában, társadalmi életében és annyira magasztalt gazdasági fejlődésében is. Ha eltávozik, nem tárgyaljuk, de addig igen is foglalkozunk, mert a politikának az az átkozott feladata van, hogy olyanokkal is kell foglalkoznunk, kiket talán, ha bizonyos politikai állást nem töltenének be, figyelemre sem méltatnánk. **A.**

A rabonbánk fészke.

A világ közepe a Székelyföld; a négy székely vármegye közepe Székelyudvarhely, de Székelyudvarhely nemcsak a városi polgároké, hanem az egész székelységé. Ezért engedjék meg, hogy nemcsak a városi polgárok, hanem más is hozzá szorhasson a városi ügyekhez, aki jogosan mondhatja magát a Székelyföld szülöttének.

A négy székely vármegye fővárosa egyikének: Székelyudvarhelynek központi minőségével kapcsolatban álló kérdések előttünk állnak.

Ipari és kereskedelmi érdekeink úgy hozzák magukkal, hogy ha azt akarjuk, hogy az állami támogatás mellett fennálló budapesti kereskedelmi részvénytársaság: Budapest, Constanca kikötőjében és Székelyudvarhely kereskedelmi ügynökséget, munkaközvetítő intézetet tartson fenn és mind a három helyen olyan áruraktár berendezését határozza el, ahová valamennyi székely vármegyéből a külföldön annyira kedvelt székely különlegességek e. alatt ismeretes székely házi iparcikkeinket össze lehessen gyűjteni és a mely árúért a székely nép pénzösszeget kaphat, a nélkül, hogy egy ilyen költséges vállalathoz a városi polgárok egy krajcárral is megadózhatva lennének, boldogoknak mondhatnók magunkat.

Ezért nem szabad bevárunk míg a városi polgárok egy ilyen vállalat létesítésére elhatározzák magukat, hanem ébredjen fel maga a társadalom önértetere és a Székely Társaságok Egyesületének támogatása mellett tegyünk a belügy és kereskedelemügyi minisztériumokhoz egy olyan értelmű felterjesztést, hogy bizassék meg a székely kirendeltség egy ilyen vállalat létesítésével.

Azonban ehhez nem elég a Rabonbánk fészkehez tapadt ősi kegyelet; ehhez több kell. Székelyudvarhely városát valóságos központtá kell avatni, mihézt minden városi polgárnak és a Székely Társaságok minden tagjának, hozzájárulási joga van és ha nem akad városi polgár ezen hazafias fellépéshez, a Székely Társaságok Egyesületének Sepsiszentgyörgyön f. évi augusztus 22-én tartandó gyűlésén kell erre nézve az udvarhelyi tagok közül valamelyikének megfelelő indítványt tenni.

Mert ahhoz, hogy Székelyudvarhely ne csak a vármegye, hanem mind a négy székely megyének központja legyen, ahhoz egy kis lelkesedés is kell, mely a most felsorolt sürgős teendőkről, továbbá azon nagy áldozatról is, a városi közönség minden polgárát meg kell hogy győzze, hogy Székelyudvarhely utcáinak és tereinek szabályozása elodázhatatlanul szükséges, mint a város közönségének gyűlése határozatilag ki is mondott. S végre a vízhiányra nézve a közelebbi és távolabbi hegyekről egy vagy több városi vízmedencébe bevezetendő jó ivóvíz összegyűjtésére mindenek előtt szükséges volna, hogy tiszta forrás vizet tartalmazó medencékből a város utcáinak szabályozási munkálataival egyidejűleg vízvezetési erőnek berendezése és minden utcában közutakat felállítása foganatba vessék.

Ezen lelkesedésnek csak akkor lesznek látható nyomai, ha Székelyudvarhely városának közgyűlése határozatilag felkéri a négy székely vármegye országgyűlési képviselőit, hogy kölcsönös támogatás mellett eszközöljék ki a törvényhozást Székelyudvarhely városának területére nézve egy kisajátítási törvényjavaslat elfogadását oly célból:

a) hogy a város utcáinak, tereinek szabályozhatása,

b) a vízvezetési munkálatok akadálytalan berendezése,

c) a város területén egy olyan központi vasutállomás épülete legyen felállítható, melyben a Héjjasfalváról, Erdőszentgyörgyről, Parajdáról, Zetelakáról, Oláhfaluból, Homoród felől a központba érkező vasutvonalak mindmennyike elhelyezést találjon, s a tulajdonjog ürügye útjába ne álljon annak, hogy új utak nyitása, középületek, templomok célszerű elhelyezése akadálytalanul foganatosíthatók legyenek, mert egy

ilyen kisajátítási törvény nélkül, még a városnak főterén is minden újabb fejlődésnek útjában álló templom és két épület csoport sem lesz eltávolítható.

Ezzel kapcsolatban meg kell említenem, hogy tudva van, miszerint a budapesti mérnök és építési egyesület, hasonló módon miként ezt Pozsony városával szemben megtette, Székelyudvarhelyre nézve is megfogja tenni azt, hogy a városi közgyűlés felszólítására a városi építő bizottsággal egyértelműleg hajlandó lesz a város utcáinak és tereinek szabályozó tervezetét díjtalanul elkészíteni, s a város rendelkezésére bocsátani. Végre tudva van, miképpen áll módunkban a vízvezetési előmunkálatokat elvégezteni, — Mire nézve a budapesti vízvezetési igazgatóság több szakembere hajlandóan nyilatkozott, hogy utiköltségeinek megtérítése mellett, a helyi viszonyokat tanulmányozni, s megfelelő tervezet mellett a költségvetést is a város rendelkezésére fogja bocsátani.

Borszéký Soma.

NYILT-TÉR.*

Másolat.

Szám 1849—1905. bf.

Ő Felsége a király nevében!

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint büntető felelbiteli bíróság becsületsértés vétsége miatt vádolt Gidófalvi Benedek és társa elleni büntető eljárás az oklándi kir. járásbírósnak 1905. évi június hó 27-ik napján B. 119. szám alatt hozott ítélete ellen, annak kihirdetésekor a magán vádló részéről a vádlottak felmentése miatt bejelentett felelbités folytán 1905. évi július 15-ik napján Mihály János kir. törvényszéki bír., mint elnök Dr. Voith Gerő és Domény Ferenc kir. törvényszéki bírák, valamint Constantinescu Viktor mint jegyző közreműködésével tartott felelbiteli tárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után következően

ítél:

A kir. törvényszék a Bp. 554. §-ának 1-ső bekezdése alapján az első bíróság ítéletét megváltoztatja és ehhez képest

1. Gidófalvi Benedek 52 éves, ev. ref. vallású oklándi lakos, nős, kir. járásbírósi albiro, vagyon-talan és

2. Dr. Hinléder Ákos 25 éves, rom. kath. vallású, oklándi lakos, nőtelen ügyvédjelölt, vagyon-talan vádlottakat ama tényük miatt, hogy Oklándon 1905. évi január 5-én a kaszinói összejövétel alkalmával Muntján János járási csendőrmesterrel szemben előbbi vádolt „marha”, „szamar”, utóbbi pedig „gyáva”, „gazember” megvalázó kifejezéseket használtak, büntösöknek mondja ki a btk. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségében és ezért a hivatkozott törvényszakas alapján az oklándi kir. járásbíróshoz az 1892. évi XXVII. t.-c. 3. §-ában körülírt cölakra 15 nap alatt végrehajtás terhével befizetendő, behajtatlanság esetén egy-egy napi fogsárra átváltoztatható 20—20 (husz—husz) korona pénzbüntetésre ítéli.

Kötelezi a vádlottakat, hogy a jelen ítéletet egész terjedelmében, indokaival együtt a Székelyudvarhelyen megjelenő „Székely-Udvarhely” című hetilap legközelebbi megjelenő számában saját költségükön tegyék közzé.

Végül a Muntján János járási csendőrmester magánvádlóval szemben fennforogni látszó becsületsértés vétségének elbírálása végett az összes iratoknak a kolozsvári I. sz. csendőrküldetési parancsnoksághoz leendő áttételét elrendeli.

Indokok:

Ugy az első bírósági, valamint a felelbiteli tárgyalás rendén megállapított tényállás szerint Oklándon 1905. évi január hó 5-én tartott olvasóköri vasora közben előző szóváltás után Gidófalvi Benedek vádolt Muntján János magánvádló csendőrmestert „marha”, „szamar”-nak, Dr. Hinléder Ákos pedig „gyáva”, „gazember”-nek szidta.

Ennélfogva tekintettel arra, hogy a most említett kifejezések magánvádlóra nézve sértők, amennyiben emberi méltóságában, becsületében és jellemében sértik, s tekintettel arra, hogy a politikai vitatkozásból származó igazolt kedélyállapot büntetlenség nem eredményezhet, hanem az csakis büntetés megállapításánál vehető figyelembe, ennél fogva vádlottakat az első bírói ítélet megváltoztatásával a rendelkezés részben írt becsületsértés vétségében büntösnek kellett kimondani.

A büntetés kimeréséről enyhítéssel vétetett vádlottak büntetlen előlétele s a politikai vitatkozásból származó ingerült kedélyállapota; sulyosító ok nem merült fel.

A büntetői költségek iránti intézkedés a Bp. 479. §-án, a hírlapi közléstételre vonatkozó rendelkezés pedig a btk. 277. §-án alapszik.

Gidófalvi Benedek vádolt által a Bp. 354. §. 9. pontja alapján Szöcs Kálmán tanu meg nem esketése miatt bejelentett kármiségi panaszígyelemben venni nem lehetett, mert ezen tanu nemleges vallomást tett s az az ügy elbírálásánál figyelembe sem vétetett.

Dr. Hinléder Ákos által Muntján Jánossal szemben becsületsértés vétsége miatt emelt vizsonvá elbírálása pedig tekintettel arra, hogy Muntján János a katonai állományhoz tartozik, az illetékes parancsnoksághoz átteendő volt.

A kir. törvényszék büntető felelbiteli bíróságtól Székelyudvarhelyt, 1905. évi július hó 15-én

Dr. BODOLLA GÁBOR s. k.

elnök.

COSTANTINESCU VIKTOR s. k.

t. jegyző.

A másolat hitelűl:

Oklánd, 1905. évi augusztus 8-án.

JOSEPHI

kezelő.

Nyilatkozat.

Távollétem miatt csak most értesültem a „Székely-Udvarhely” című politikai lap folyó évi augusztus hó 6-iki, s ezt megelőzőleg július 27-iki

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

számában névalírással meghamisításával nevében közzétett sürgönyökről.

Ezennel kinyilvánítom, hogy említett sürgönyök tartalma, valamint azokon nevének aláírása hamisítvány; s az ismeretlen hamisító lehet minden egyéb, csak nem becsületes ember

Mezőszentjakab, 1905 augusztus 7.

Hollaki Arthur.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr. Hinléder Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társai újságkiadó intézete.

Kiadó lakás. egy szép udvari lakás, 2 szoba, konyha, kamara azonnal kiadó. Értekezhetni Rösler Károlynál Bethlen-utca 59.

3449—905. tkvi sz.

HIRDETMÉNY.

Bardoc község telekkönyvei birtokszabályozás (tagosítás) következtében az 1869. évi 2579 I. M. számú rendelet értelmében átalakítottak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra, a melyekre az 1886. évi XXIX. t.-c. az 1889. évi XXXVIII. t.-c. és az 1891. évi XVI. t.-c. cikke a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t.-c. cikkben szabályozott eljárás a tkvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosíttatik.

E célból az átalakítási előmunkálat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben **1905. évi szeptember hó 4-én** fog kezdődni.

Ennélfogva felhívom:

1. az összes érdekelt, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál is bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyvek végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. mindazok, kik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló esetleges okirataikat mutassák fel

3. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírással az 1886. évi XXIX. t.-c. 15., 18. §-ai és az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa; mert különben ez uton jogaikat nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezményétől elesnek és;

4. mindazok, akiknek javára tényleg már megszűnt követelésekre vonatkozó zálogjog vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve; ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve, hogy a törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A királyi járásbírósként mint tkvi hatóságától.

Oklánd, 1905. évi július 28-án.

3—2 197

MÁTHÉ

kir. albiro.

Bükkfaeladási hirdetés.

A homoródalmási közbirtokosság B. ü. o. II. vgt 33. oszt. „Hájag” erdeje 131.4 k. holdján levő 30 cm. felüli bükkfát, annak előzetes becslés szerint, mintegy 6000 m³ mű és 12227 m³ tűzi és szénfát tesz ki, tővön az erdőben; H-almás község házában 1905 évi augusztus 24-én d. e. 10 órakor tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános

szóbeli árverésen a legtöbbet ígérők becsáron felül eladja.

Kikiáltási ár 9668 korona. Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Részletes becslés, árverési és szerződési feltételek a vargyasi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alólírottnál megtekinthetők.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a. Kelt Homoródalmáson (Udvarhely megye), 1905. jul. 30.

Szabó István, b. elnök.

Monogram - pecsétnyomók.

bélyegzők, ruhajelző eszközök, bélyegző-festékek és állandó festékpárnák dobozokban, mindenféle jelző-készülékek, címtáblák legelőnyösebben kaphatók

Betegh Pál és Társa

könyv-, papír-, író- és rajzszekereskedésben Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 15.

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál, tulajdonos LEOPOLD GYULA szerkesztő BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnek hirdetéseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Uj iskolák felszerelése, meglévők kiegészítése, teljes irodaberedezések pontosan és legjobb kivitelben

Betegh Pál és Társa

könyv- és papírárukereskedésben Székelyudvarhelyt.

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszemléklapok, valamint címtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos áron. Továbbá műkedvelő ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

BÁMULATOS**OLCSÓSÁGU****KÉPES LEVELEZŐLAPOK**

melyek az ezredéves kiállítás főbb nevezetességeit, hazánk nagyobb városait, vidékeit és a történelemből vett eseményeket ábrázolják, előnyös és nagy vételnél fogva bámulatos olcsón

2 darab egy krajcár

Udvarhelymegyében csakis

Betegh Pál és Társa

papírkereskedésében Székelyudvarhelyen kapható, ahol óriási választék áll különféle művészi tárgy- és helyi képes lapokból a n. é. közönség rendelkezésére.

Hetenként újdonságok képes levelezőlapokban!

Fűszer-, porcellán- és üveggereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borvíz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitünő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendelleniségeiben, az epekövek eltakarítását szembe-
tűnően könnyíti, a bélhurut minden ne-
meiben, a nyálkás aranyrben, hasszervi
dugulásokban, huygkó képződéseiben,
mézes huygárban, görvély- és mirigyda-
gokban, angolkóros csontlágulás- és
sorvadásokban. — A legkitünőbb üdőt
ital, borral vegyítve páratlan! — Heten-
ként háromszor friss töltés! — Raktári
SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
Székelyudvarhelyt

Kászoni Főkut vize 14 fillér!

Baross-forrás borvize 8 fillér

Kérem a cégre ügyelni!

Szám: 1590—905. szb.

Árverési hirdetés.

Kápolnásoláhfalu tulajdonát képező „Homoród-gyógyfürdő” folyó évi augusztus 30-án délelőtt 10 órakor a Kápolnásoláhfalu község házában tartandó nyilvános árverésen 1906. évi június 1-étől egymásután következő 3—6 évre, tehát 1909., vagy esetleg 1912. évi szeptember 1-ig hasznóberbe fog adni.

Az évi hasznóberösszeg kikiáltási ára 9000 korona.

Az árverés szóval vagy írásbeli ajánlattal történhet; azonban köteles árverező fél a kikiáltási ár 10 százalékát bánatpénzül alólírott főszolgabíró kezéhez letenni, vagy írásbeli ajánlatához mellékelni s szóval vagy írásban kijelenteni, hogy az árverési feltételeket ismeri, azokat kötelezőleg elfogadja.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes feltételek alólírott főszolgabírónál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A fürdő hosszabb időre (25—50 évre) is bérebe adatik, ez esetben azonban a bérleti feltételek külön egyezkedés tárgyát fogják képezni.

A tulajdonos község a fürdőt esetleg örök áron is eladja. Bővebb értesítés alólírott főszolgabírónál nyerhető. Székelyudvarhely, 1905. augusztus 3.

199. 2—3

Dr Demeter, főszolgabíró.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
Budapest, Váci-körút 63.
Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, löhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukoriczamorzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemés acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz” Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szíves tudomására hozni, hogy e napokban Székelykeresztúron, a Kossuth-terén fióközletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrifagerendelyvel ellátott miskolci váltóekékünket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb fajú acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szerzőszámokat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vasárúkat legelőnyösebb áron és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztlet közönség figyelmét az első rangú gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerkezetű varrógépraktárukra, melyek felelősség mellett igen előnyös áron, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlván magunkat s jóindulatu szíves pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely

fióközlet Székelykeresztúron.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-ter 4. sz.

Úti bőröndök a legnagyobb választékban.

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolcsóbtól a legfinomabbig, mindennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyermekruhákban.

Férfi és női diszkalapok, cipők és nagy választék fehérneműekben, kitünő hazai gyártmányú vásznakban, asztalneműekben és butortakarókban, futószőnyegekben, nagy szőnyegekben.

Összes ruhadiszek, nap- és esőernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellékekben, bluzok és alsoszoknyákban állandó nagy raktár.

Legolcsóbb árak!

Szappanok, illatszerek, fog- és ruhakéfék